

тензивности и на структурните промени на групите екстензивни единици. Предимството на този анализ е, че с него се оценява ефектът от промяната на структурата на екстензивните единици както върху промяната на средното равнище, така и върху промяната на стойностната величина, защото интензивната част от нейната промяна се дължи само на промяната на средното равнище. На това основание двата анализа могат да се обединят.

Освен факторен анализ с еднородни екстензивни единици, в икономиката, за разлика от други области на знанието, е много разпространен и анализът с разнородни единици. По мое мнение това разграничение между еднородни и разнородни единици е основен критерий за приложението на отделните форми и методи на разглеждания факторен анализ. Целта на настоящата статия е да се определят най-напред според този критерий границите на приложение и познавателните възможности на анализа. По-конкретно, показва се в кои случаи могат да се прилагат неговите две форми - адитивната и мултипликативната. На второ място е въведено едно достатъчно условие за еднозначни решения, защото основният проблем на този анализ, за разлика от другите статистически методи, са нееднозначните решения, които се получават при неговото приложение. Заедно с тези задачи в статията се правят опити и за терминологични уточнения. Например, освен строгото разграничение между еднородни и разнородни единици, адитивният и индексният анализ се разглеждат като две форми на единния факторен анализ на процеси с дискретни данни, в частния случай - когато се сравняват данни само за два периода или години. В общия случай - когато се работи с данни от динамични редове за множество последователни години, е възможно да се премине към анализ на процеси, които се изразяват с непрекъснати величини чрез подходящи математически функции. Друго съществено уточнение е, че обект на анализ могат да бъдат не само стойностни величини в икономиката, но и всякакви други абсолютни и средни величини в демографията и социалната действителност, които се представят обаче само чрез еднородни единици. Едновременно с тези уточнения се взима отношение към разпространяващи се твърдения и техните обосновки, че индексният анализ (има се предвид факторният с дискретните данни) бил ненаучен и не трябвало да се прилага.

2. СЪЩНОСТ НА ФАКТОРНИЯ АНАЛИЗ ПРИ ЕДНОКРАТНИ ПРОМЕНИ НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ

Нека най-напред обсъдим същността на факторния анализ при отбелязания по-напред пример за промяната

на обема на произведения продукт в страната през дадена календарна година, който може да се представи най-просто като произведение на двата